

2003 - №8,2/932.

5. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визначення його банкрутом // Відомості Верховної Ради, 2001 №10, С. 44.

6. Шапунова О.О. Антикризове управління в умовах трансформації економіки // Теорії мікро- макроекономіки Академії муніципального управління : зб. наук. праць.– Київ, 2008.-Вип. 31: в 2т. – С. 181-187

7. Шапунова О.О. Механізми стабілізації кризи підприємства // Інвестиції: практика та досвід: науково-виробничий журнал - 2009.-№ 4.– С.61-64

8. Шапунова О.О. Політика антикризового управління при загрозі банкрутства // Актуальні проблеми економіки: науково-економічний журнал - 2008. - №8. – С. 147-153

9. Frey, L. René Staatliche Finanzhilfen für Airlines und Airports? Wirtschaftswissenschaftliche Betrachtungen zum Fall Swissair. Wirtschaftswissenschaftliches Zentrum WWZ der Universität Basel, 2001.

УДК [336.77+368]:631.16

*Яцук О.О.
к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет*

ОЦІНКА ДІЮЧОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ГАЛУЗЕЙ У МЕЛІТОПОЛЬСЬКОМУ РАЙОНІ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. У статті розглядається діючий механізм державної підтримки сільськогосподарської галузі економіки на основі діючої нормативно-правової бази.

Постановка проблеми. В економіці України агропромисловий комплекс залишається винятково важливою ланкою, яка визначає соціально-економічний стан суспільства та продовольчу безпеку держави. Щороку Законом України «Про Державний бюджет» визначається перелік програм, об'єктів та структура видатків по сільському господарству, що фінансуються за рахунок бюджетів

усіх рівнів. Об'єктами державної підтримки виступають окремі види сільськогосподарської продукції, доходи товаровиробників та рівень споживчого попиту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних засад вирішення проблеми державного фінансування аграрного сектора економіки зробили видатні зарубіжні та вітчизняні науковці, серед яких – В. Амбросов, В. Андрійчук, О. Гудзинський, О. Гудзь, М. Дем'яненко, М. Коденська, П. Лайко, І. Лукінов, П. Макаренко, М. Малік, Г. Михасюк, О. Онищенко, Г. Підлісецький, П. Саблук, А. Чупис, В.Ситник, П.Стецюк, О. Могильний, М. Хорунжий, В. Юрчишин, К. Якуба та ін.

Але на сьогодні немає однозначної чіткої оцінки щодо ефективності витрачання бюджетних коштів на фінансову підтримку в аграрному секторі.

Метою даної роботи є аналіз системи діючої державної підтримки та регулювання в аграрній сфері економіки з урахуванням специфіки та сучасних особливостей функціонування галузі.

Виклад основного матеріалу. Урядом України передбачені програми державної підтримки вітчизняного товаровиробника, а саме:

1. Державна підтримка виробництва продукції рослинництва здійснюється на основі Постанови КМУ від 21.02.07 № 256 "Про затвердження порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки виробництва продукції рослинництва".

2. Дотація часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва надається згідно постанови КМУ від 09.02.07 № 182 "Про затвердження порядку використання у 2007 році коштів державного бюджету, що виділяються для часткової компенсації вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва. Цей Порядок визначає механізм використання у 2007 році коштів у сумі 150 млн. грн., передбачених Мінагрополітики у державному бюджеті за програмою "Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва, в тому числі часткова компенсація вартості мінеральних добрив

вітчизняного виробництва", які спрямовуються на часткову компенсацію вартості мінеральних добрив вітчизняного виробництва .

3. Державна підтримка виробництва продукції рослинництва на зрошуваних землях здійснюється на основі Постанови КМУ від 1 березня 2007 р. N 325 Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки виробництва продукції рослинництва на зрошуваних землях.

Державна підтримка здійснюється шляхом компенсації сільськогосподарським підприємствам 80% (2007-2008), 50% (2009) відсотків вартості використаної та оплаченої електроенергії для поливу сільгоспкультур на зрошуваних землях та заповнення водою земельних чеків для вирощування рису .

Згідно постанови КМУ від 01.03.07 № 348 "Про затвердження порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку тваринництва". Цей Порядок визначає механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою "Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва".

Дотація за вирощування і продаж худоби та птиці надається:

- сільськогосподарським підприємствам за вирощені ними та продані, зокрема через товарні біржі та аукціони, на забій і переробку суб'єктам господарювання, які мають власні (орендовані) переробні потужності, або забиті та перероблені у власних (орендованих) переробних цехах молодняк великої рогатої худоби, свині (за винятком свиноматок і кнурів) та курчата-бройлери, качки, гуси, індики;

- фізичним особам за вирощені ними та продані, зокрема через товарні біржі та аукціони, на забій і переробку суб'єктам господарювання, які мають власні (орендовані) переробні потужності, молодняк великої рогатої худоби, свині (за винятком свиноматок і кнурів).

Спеціальна дотація за приріст поголів'я корів надається за приріст поголів'я корів молочного напряму продуктивності сільськогосподарським

підприємствам, які на 1 січня поточного року утримували не менш як 100 голів корів, сільськогосподарським підприємствам за закуплені племінні нетелі або племінні корови молочного напрямку продуктивності, які на 1 січня 2007 р. утримували не менш як 100 голів корів, а також сільськогосподарським підприємствам за закуплені племінні нетелі або племінні корови молочного напрямку продуктивності, які збудували або відновили тваринницькі ферми та не мали на початок року поголів'я корів і придбали не менш як 50 голів таких племінних нетелів або племінних корів.

5. Справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства надається згідно постанові КМУ від 04.04.07 № 613 "Про внесення змін до Порядку справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства. Цей Порядок визначає механізм справляння збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства та використання коштів, що надійшли від справляння такого збору до спеціального фонду державного бюджету у порядку та розмірі, встановлених Законом України "Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства".

6. Фінансова підтримка підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення короткострокових та середньострокових кредитів здійснюється згідно постанови КМУ від 21.02.07 № 259 "Про затвердження порядку використання коштів, передбачених у Державному бюджеті України на 2007 рік на здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення короткострокових та середньострокових кредитів". Цей Порядок визначає механізм використання у 2007 році коштів, передбачених Мінагрополітики у державному бюджеті за програмою "Здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення короткострокових та середньострокових кредитів", які спрямовуються на часткову компенсацію відсоткової ставки за залученими підприємствами агропромислового комплексу

у банках короткостроковими та середньостроковими кредитами, а також короткостроковими кредитами, залученими у кредитних спілках.

7. Дотація на здешевлення вартості страхових премій (внесків) фактично сплачених суб'єктами аграрного ринку надається згідно Постанови КМУ від 21.02.07 № 261 "Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здешевлення вартості страхових премій (внесків фактично сплачених суб'єктами аграрного ринку)".

Компенсація виплачувалась суб'єктам аграрного ринку, що застрахували ризики загибелі (втрати) сільськогосподарської продукції (пшениці та тритикале, жита, суміші пшениці та жита, ячменю, вівса, гороху, кукурудзи, соєвих бобів, насіння льону-довгунцю, насіння ріпаку, насіння соняшнику, шишок хмелю, цукрових буряків, гречки, проса та коноплі на тресту, рису) згідно з правилами комплексного та індексного страхування (далі – страхувальники), у розмірі 50 % вартості страхових премій (внесків), фактично сплачених ними, у межах страхової премії (внеску), яка не перевищує 5 % суми застрахованого ризику, розрахованого, виходячи з розміру мінімальної закупівельної ціни зазначеної продукції.

На аграрну галузь із загального фонду держбюджету 2010 років виділяється 3,5 млрд. грн. що:

- складає лише 1,5% від витрат загального фонду державного бюджету;
- менше 0,3% від прогнозного ВВП на 2010 рік;
- на 0,8 млрд. грн. (на 20%) менше планових витрат 2009 років.

З бюджету 2010 років виключені важливі програми підтримки АПК, які планувалися в бюджеті 2009 років:

- бюджетна тваринницька дотація і державна підтримка виробництва продукції рослинництва (бюджет 2009 р. - 500 млн. грн.);
- фінансова підтримка фермерських господарств (бюджет 2009 р. – 20 млн. грн.);

- здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів (бюджет 2009 р. – 300 млн. грн.), та інші;

Таблиця 1

Розмір державних дотацій згідно бюджетних програм державної підтримки розвитку підприємств АПК за 2007-2010 роки

Дотації	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.
Рослинництво, на 1 га посівів				
на озимі (пшениця, жито)	100	100	100	100
на ярі (пшениця, гречка, горох, овес)	100	100	100	100
цукрові буряки, квота «А»	750	550	550	550
льон, конопля на тресту	640	640	640	640
Тваринництво				
За вирощену і продану худобу, за 1 кг молодняк ВРХ	1,4	1,9	1,9	1,9
свині	1,05	1,4	1,4	1,4
кури		0,65	0,65	0,65
качки, гуси	0,5	0,9	0,9	0,9
Екологічно чисте молоко, за 1т	250	500	500	500
Приріст поголів'я корів, за 1 гол за вирощену м'ясо-молочну корову	1000	3000	3000	3000
за закуплену племінну нетель	3000	3000	3000	3000
За поголів'я корів м'ясного напрямку, за 1 голову племінним заводам	1200	1400	1400	1400
племінним репродукторам	610	700	700	700
товарним господарствам	400	450	450	450
За приріст вівцематок і ярок, за 1 гол	150	100	60	60
За закуплених телиць для основного стада, за 1 кг	3,3	5	5	5

Розглянемо розподіл видатків на підтримку аграрного сектору економіки в Мелітопольському районі Запорізькій області за період 2008-2010 рр. (табл.2).

Таблиця 2

Перелік бюджетних програм Мелітопольського району Запорізької області за період 2007-2010 рр., грн.

код	Програми	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.	Усього	Відхилення +,-
2801210	Бюджетна тваринницька дотація та державна підтримка виробництва продукції рослинництва						
в т ч рослинництва							
	Державна підтримка виробництва продукції рослинництва	2 171766,8	2 528783,0	-	-	4700550	-2171767
	Компенсація вартості мінеральних добрив	526 446,75	-	-	-	526446,8	-526447
	Державна підтримка виробництва продукції рослинництва на зрошувальних землях	1296868,65	1204335,36	727129,86	8500,49**	3236834	-1288368
в т ч тваринництва							
	дотація за вирощену і продану худобу	2 279831,4	628 123,95	-	-	2907955	-2279831
	дотація за приріст поголів'я корів молочного напрямку	456 000,0	96 000,0	-	-	552000	-456000
	дотація за наявне поголів'я та приріст вівцематок і ярок старше 1 року	13094,24	8264,8	5340,0	-	26699,04	-13094,2
	дотація за наявні бджолосім'ї	29389,3	-	-	-	29389,3	-29389,3
	дотація за реалізацію вовни	7704,0	9144,0	-	-	16848	-7704
2801350	Закладення і нагляд за молодими садами, виноградниками та ягідниками						
	дотація на розвиток виноградарства, садівництва та хмелярства	981000	1549100,0	3724000,0	599000,0 306000,0**	7159100	-76000
2801240	Здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів						
	дотація для підтримки підприємств АПК через механізм здешевлення кредитів	838 384,46	955 886,1	111 859,48 190814,81*	-	2096944,85	- 838384,46
2801580	Здешевлення вартості страхових премій фактично сплачених суб'єктами аграрного ринку						
	дотація на здешевлення вартості страхових премій	59537,4	254082,98	-	-	313620,4	- 59537,4
	Разом	8660023	7233720	4759144	913500,5	21566387	-7746523

* кредиторка 2008 року ** кредиторка 2009 року

Згідно даних таблиці видно, що за досліджуваний період державна підтримка виробництва продукції рослинництва з 2009 – 2010 роки не фінансувалася, компенсація вартості мінеральних добрив надавалися тільки у 2007 році в сумі 526446,75 грн., державна підтримка виробництва продукції рослинництва на зрошувальних землях надавалася з 2007-2009 роки, проте у 2010 році виплачено заборгованість за минулий (2009) рік. Щодо підтримки продукції тваринництва, слід зазначити, що дотації за вирощену і продану худобу, за приріст поголів'я корів молочного напрямку з 2009-2010 не подається, хоча відомо наскільки збиткові ці галузі і потребують державної підтримки. Варто відмітити дотацію на здійснення фінансової підтримки підприємств агропромислового комплексу через механізм здешевлення кредитів до 2008 року мала тенденцію до зростання, у 2009 році зменшилась на 653211,8 грн. проти 2008 року, але все ж таки підтримка надавалася, хоча в недостатньому обсязі.

Висновки. Аналіз використання коштів, які виділяються на підтримку галузі, свідчить, що реального впливу на поліпшення стану галузі вони з різних причин не мають. Цьому сприяє недосконалість механізмів спрямування і використання коштів на всіх рівнях а також неузгодженість їх з конкретними результатами виробництва. В подальшому необхідно розробити комплексні програми щодо фінансової підтримки галузі із визначенням конкретних показників ефективності залучення коштів.

Анотація. В статті розглядається діючий механізм державної підтримки сільськогосподарської галузі економіки на основі діючої нормативно-правової бази.

Summary. In the article the operating mechanism of state support of agricultural industries on the basis of the existing legal framework.

Література.

1. Про затвердження порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки виробництва

продукції рослинництва: постанова КМУ від 21.02.07 № 256 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

2. Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для державної підтримки виробництва продукції рослинництва на зрошуваних землях: постанова КМУ від 1.03.2007 р. N 325 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

3. Про затвердження порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для розвитку тваринництва: постанова КМУ від 01.03.07 № 348 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

4. Про внесення змін до Порядку справляння збору та використання коштів на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства: постанова КМУ від 04.04.07 № 613 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

5. Про затвердження Порядку використання у 2007 році коштів, передбачених у державному бюджеті для здешевлення вартості страхових премій (внесків фактично сплачених суб'єктами аграрного ринку: постанова КМУ від 21.02.07 № 261 / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

УДК 369

*Яцук О.О.,
к.е.н., доцент
Рубцова Н.М.,
к.е.н, доцент
ТДАТУ*

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

Анотація: У статті проведено аналіз фінансового забезпечення виконання соціальних функцій держави у сфері пенсійного страхування. Досліджено основні недоліки